

La Guerra freda.

Una vegada acabada la segona Guerra Mundial, s'iniciaria un període de tensions entre dues potències i els territoris que dominaven o influïen. Tot açò ho encetaria un viratge polític de E.U.A. liderats per Truman, cognom que donaria nom a la doctrina que definiria les pautes de la seua política exterior: que consistien en oposar els règims totalitaris al seu, adduint una aparent lluita per la llibertat, i això es plasmava a l'interés que tenia per intervingre a les revoltes de Grècia i Turquia, que esdevindrien l'inici de la seua hegemonia a Europa rellevant a l'antic Imperi Britànic. Aquest debat el suscità la negativa dels darrers a enviar ajudes als dos països esmentats, que a més de la decadència dels britànics adés al·ludida, agreujada amb l'enfrontament amb nacionalistes a l'Índia, consumava allò ja suggerit a la guerra, el poderiu estadunidenc; que ara veia que el seus recels davant el comunisme, augmentaven ja que estava extenent-se.

L'arma que tenia EUA per fer-se més present a Europa era les ajudes que tant exigia la realitat de la postguerra, denominat com a Pla Marshall que comprenia les urgències europees, apaivagaven el patiment i restablien les esperances a canvi, d'allò que reportaria: beneficis econòmics, polítics i propagandístics (d'un nou líder mundial).

La URSS prompte rebutjaria – orgullosa i coherent – aquestes ajudes gens altruistes i influiria als països afins per imitar-la. La resta si que ho acceptarien i vehicularien les demandes mitjançant la creació de la CECE, que era el comitè que traçaria allò que es sol·licitava, i tot seguit a abril de 1948 es signava a París l'acord que s'instrumentalitzaria a través de la OECE, l'oficina que distribuïria les ajudes, que es materialitzaven en setze països, i oficialment va transcórrer entre 1948 i 1952 però, a la pràctica s'allargà tres anys més. Les ajudes compliren una funció paral·lela, anaven reconstruint la derruïda Europa, i al mateix temps era un negoci que sufocava la crisi dels EUA, havent extès el seu mercat, a més d'amputar el socialisme a Occident mitjançant al coacció de l'ajut.

A nivell militar, es creà la **OTAN**, que s'alçava sobre precedents com el Tractat de Dunkerque del 4 de Març de 1949 i l'Unió Occidental del 17 de Març de 1948. Aquesta nova organització englobava deu països d'Occident més Canadà i EUA, més tard s'afegiren set més. I es vorien amenaçats per la nova política exterior soviètica, que a més d'extendre els seus plantejaments polítics, volien augmentar la seua geografia, que de fet farien prompte, annexionant-se els països bàltics, i tot seguit el debat el suscitaria Iran, Turquia i Grècia. Les claus de les relacions internacionals soviètiques esdevenien clares i prou lògiques. L'enemic eren els nord-americans, tanmateix ells s'havien presentat així; que a més utilitzaven un imperialisme agressiu que negava la possibilitat de govern socialistes, i dels ideals revolucionaris que propugnaven que, segons ells eren la defensa de la seua decisió d'alliberar als proletaris de tot el món.

Les accions de la URSS com a resposta a les mesures del bloc d'EUA abans comentades, consistien en la creació de la Kominform, que era la seu dels partits comunistes, que va planificar allò que aconseguiren: els governs a diversos Estats com Bulgària, Polònia, Rumania, Txecoslovàquia, Hongria i finalment la RDA. Albània i Iugoslàvia també entraren en la seua òrbita Després crearen la CAME el 1 de Gener de **1949**, que distribuïa ajudes econòmiques.

Què és?

La Guerra freda, és defineix com un enfrontament directe i no bèl·lic entre EUA i la URSS, que dividien el sistema internacional en dos blocs els aliats i els enemics, que seguien els seus postulats respectivament. Al mai consumir-se l'agressió armada, solien trasbalsar les tensions a l'ONU. Com les diferències no les dirimia la guerra, la diplomàcia i els discursos dels dirigents augmentaren en importància, tractant de dissuadir les situacions tibants però desacreditant a l'altre. També hi haurà un altre actor amb protagonisme: l'espionatge, que esdevindria al 1947 la CIA per als nord-americans i la **NKVD** i el **KGB**, per als soviètics des del 1954.

Quan dura?

La data d'inici ha variat prou segons els historiadors, alguns com **Fleming o Fontaine** l'establien a **1917**, pensant que *l'Octubre roig* havia generat la guerra entre els dos sistemes. Altres autors com **Rostow o Gadis**, l'ubiquen a la Segona Guerra Mundial (1939–45). Però a l'actualitat, la que pràcticament ha restat definitiva és **1947**.

La data de la conclusió també ha generat diversos exemples. Per alguns 1962, després del conflicte cubà, opinen que després es donà lloc a la coexistència pacífica. Per altres, cal establir-la a 1973–75, quan es signà el Tractat de pau de Vietnam i la Conferència de Seguretat i Cooperació en Europa. Per **Chomsky** i Gittings, la posterior invasió d'Afganistan encetaria una Segona Guerra Freda. Però avui, es concreta en **1989** i 1991, amb la desaparició del Mur de Berlín i la desaparició del comunisme a l'URSS.

Qui té la culpa?

Hi ha diverses escoles com **la tradicional–ortodoxa** o la realista, que culpabilitzen als soviètics, la primera amb més vehemència, i la segona no justifica del tot les accions d'EUA, però sense culpabilitzar-la. Després trobem l'escola revisionista, que inverteix els factors, subdividint-se en febles, que veuen la clau en el viratge polític post-Roosevelt i els durs, que entenen que l'imperialisme i el capitalisme agressiu dels EUA, motivà la reacció defensiva de la URSS.

Després sorgiren els equidistants posrevisionistes, que culpen a les dues. Després està l'escola sistèmica, que no troba culpables sinó que observa que els sistemes i els propis interessos, haviem de xocar més tard o més prompte. Els nous documents estan fent revisar molt les teories, perquè hi ha proves de moltes mentides i enganys.

Les fases.

Les fases són molt similars. S'enceten amb un període de distensió, moderació i disminució del perill. La tensió conduirà sempre a un conflicte–tipus, que serà el moment on semblarà que es consumarà –bèl·licament – el conflicte, però mai es farà.

1. La Guerra de Corea (1947–1953)

En **1945**, Corea es va dividir en dos Estat, al context de la guerra entre la URSS i Japó. La partició establia al nord un govern prosoviètic i al sud el prooccidental. Prompte els EUA respondrien – a la proclamació a 1948 de la República Democràtica Popular de Corea – amb l'ocupació de Japó i assentant una sèrie de posicions de seguretat. Dos anys més tard, s'encenia el conflicte quan els coreans del nord envaiïen als del sud. La ONU per primera volta parlava i criminalitzava l'acció alhora que creava una força multinacional per defendre als atacats. A l'altre bloc s'incorporarien els xinesos, agreujant les tensions, que es desinflarien al 27 de Juliol de **1953** en l'**Armistici de Panmunjom**, que resolvia una àrea de seguretat cercant el paral·lel 38, on s'havia fet la partició.

Les conseqüències del conflicte giraven al voltant de l'ONU, era la primera volta que havia intervingut, i a més del costat capitalista, consolidant l'imatge protectora dels EUA.

2. Crisi dels míssils a Cuba (1953–1962)

Venia emmarcada del nou context de la coexistència pacífica que pregonava el nou líder **Kruschey**, que prompte restaria paper mullat, al continuar la rivalitat amb el recent també, **Kennedy**, que ja debatien tant la qüestió alemanya com la nuclear. I que agreujaria la revolució castrista de 1959. L'anticomunisme nord–americà quedaria patent a l'expulsar–los de la Organització d'Estats Americans, al que seguiria un

bloqueig a l'illa adduint la presència de míssils soviètics allà, que finalment Moscó retiraria.

3. La guerra de Vietnam (1962–1975)

Des de **1854** una antiga colònia d'Indoxina havia restat dividida en dues parts, una al nord, governat pel marxista Ho Chi Minh, i l'altra al sud, pel dictador Ngo Dinh Diem; establint-se la frontera al paral·lel 17. Els marxistes reberen ajut militar soviètic des de 1961, els nord-americans seguien la realitat vietnamita atrets per les seues mines i un colp militar perpetrat al sud va ser l'ocasió idònia per a la seua intervenció militar. Després de bombardejos americans que finalitzarien amb un acord el 27 de Gener de 1973, i dos mesos després, un altre, pretenia l'unificació de Vietnam, que finalment es consumaria a l'abril de 1975, per la victòria de la República Democràtica de Vietnam que derrocà a l'exèrcit del Sud, sense ajut ja nord-americà. Aquesta fase palesà la desfeta inesperada d'EUA, i les funestes conseqüències per la població immersa a la contesa (la síndrome de Vietnam). Els soviètics ho saldarien amb un triomf, ja que signarien des de 1978 un Tractat de cooperació amb la República Socialista de Vietnam, proclamada un any després de la guerra.

4. La guerra d'Afganistan.

El context que condiciona aquesta època, vé dictat per les fluctuacions de l'economia: inestabilitat per les crisis petrolíferes de 1973 i 1979 i el desordre monetari, i l'agreujament de l'antisovietisme al canviar al president, ara el republicà Ronald Reagan substituirà a Carter als 80. La URSS també variarà tres voltes de representant, fins Mijail Gorbachov a 1985. Aprofitarà per guanyar influència al Tercer Món, mentre EUA es preocupa de problemes interns.

I llavors la URSS envaeix Afganistan, amb l'excusa de donar suport el govern comunista de Babrak Karmal, que era qüestionat per una insurrecció popular. La guerrilla que s'enfrontaria als soviètics òbviament seria suportada i armada pels nord-americans. Les conseqüències d'aquest conflicte, foren humana i econòmicament molt funestes, i afegides a més a les que produirà la Central nuclear de Chernóbil a 1986. La pressió occidental i Gorbachov decidiren finalment la retirada en 1989.

Final de la Guerra Freda.

Rere aquests conflictes i la caiguda del Mur de Berlín, el 9 de Novembre de 1989, feren que un mes més tard **Bush i Gorbachov** conclouen la contesa. La Otan es readaptaria dos anys més tard, prometent que oferiria ajuda a qualsevol país, descartant-se una nova guerra, i que l'exèrcit de l'Aliança fóra el més baix possible. També a **1991**, l'1 d'Abril desapareixia el Pacte de Varsòvia. La qüestió alemanya tant dirimida es plantejava ara, unificant-se el 3 de Octubre de 1990. En novembre es signava a Viena un Document sobre les Negociacions de Mesures per al Foment de la Confiança i la Seguritat i un Tractat sobre Armes Convencionals en Europa pels 22 països integrants de l'OTAN i el Pacte de Varsòvia, per tal d'evitar més conflictes. Encara que després de tot açò es configurarà un Nou Ordre, en el que es produiran enfrontaments posteriors com la guerra del Golf, on els nord-americans intervindran per defensar a Kuwait d'Iran, o els posteriors als Balcans.